

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

|| ಚತುರಧಿಕಶತತಮಃ ಸರ್ಗಃ ||

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

|| ಚತುರಧಿಕಶತತಮಃ ಸರ್ಗಃ ||

ವಸಿಷ್ಠೇನ ಸಹಾಗಚ್ಛಂತ್ಯಾಃ ಕೌಸಲ್ಯಾಯಾ ಮಂದಾಕಿನೀತಟೇ ಸುಮಿತ್ರಾದೀನಾಂ
ಸಮಕ್ಷೇ ದುಃಖಪೂರ್ಣೋದ್ಗಾರಃ, ಸೀತಾರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಕರ್ತೃಕಾ ಮಾತೃಣಾಂ
ಚರಣವಂದನಾ ವಸಿಷ್ಠಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶ್ರೀರಾಮಾದೀನಾಂ ಸರ್ವೈಃ
ಸಹೋಪವೇಶನಂ

ವಸಿಷ್ಠಃ ಪುರತಃ ಕೃತ್ವಾ ದಾರಾನ್ ದಶರಥಸ್ಯ ಚ |
ಅಭಿಚಕ್ರಾಮ ತಂ ದೇಶಂ ರಾಮದರ್ಶನತರ್ಪಿತಃ || 2.104.1 ||

ರಾಜಪತ್ನೃಶ್ಚ ಗಚ್ಛಂತ್ಯೋ ಮಂದಂ ಮಂದಾಕಿನೀಂ ಪ್ರತಿ |
ದದೃಶುಸ್ತತ್ರ ತತ್ ತೀರ್ಥಂ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಸೇವಿತಂ || 2.104.2 ||

ಕೌಸಲ್ಯಾ ಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣೇನ ಮುಖೇನ ಪರಿಶುಷ್ಯತಾ |
ಸುಮಿತ್ರಾಮಬ್ರವೀದ್ ದೀನಾಂ ಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾ ರಾಜಯೋಷಿತಃ || 2.104.3 ||

ಇದಂ ತೇಷಾಮನಾಥಾನಾಂ ಕ್ಲಿಷ್ಟಮಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾಂ |
ವನೇ ಪ್ರಾಕೃಲನಂ ತೀರ್ಥಂ ಯೇ ತೇ ನಿರ್ವಿಷಯೀಕೃತಾಃ || 2.104.4 ||

ಇತಃ ಸುಮಿತ್ರೇ ಪುತ್ರಸ್ತೇ ಸದಾ ಜಲಮತಂದ್ರಿತಃ |
ಸ್ವಯಂ ಹರತಿ ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮಮ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಕಾರಣಾತ್ || 2.104.5 ||

ಜಘನ್ಯಮಪಿ ತೇ ಪುತ್ರಃ ಕೃತವಾನ್ ನ ತು ಗರ್ಹಿತಃ |
ಭ್ರಾತುರ್ಯದರ್ಥರಹಿತಂ ಸರ್ವಂ ತದ್ ಗರ್ಹಿತಂ ಗುಣೈಃ || 2.104.6 ||

ಅದ್ಯಾಯಮಪಿ ತೇ ಪುತ್ರಃ ಕ್ಲೇಶಾನಾಮತಥೋಚಿತಃ |
ನೀಚಾನರ್ಥಸಮಾಚಾರಂ ಸಜ್ಜಂ ಕರ್ಮ ಪ್ರಮುಂಚತು || 2.104.7 ||

ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ರೇಷು ದರ್ಭೇಷು ಸಾ ದದರ್ಶ ಮಹೀತಲೇ |
ಪಿತುರಿಂಗುದಿಪಿಣ್ಯಾಕಂ ನ್ಯಸ್ತಮಾಯತಲೋಚನಾ || 2.104.8 ||

ತಂ ಭೂಮೌ ಪಿತುರಾರ್ತೇನ ನ್ಯಸ್ತಂ ರಾಮೇಣ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಸಾ |
ಉವಾಚ ದೇವೀ ಕೌಸಲ್ಯಾ ಸರ್ವಾ ದಶರಥಸ್ತ್ರಿಯಃ || 2.104.9 ||

ಇದಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುನಾಥಸ್ಯ ರಾಘವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ |
ರಾಘವೇಣ ಪಿತುರ್ದತ್ತಂ ಪಶ್ಯತ್ಯೈತದ್ ಯಥಾವಿಧಿ || 2.104.10 ||

ತಸ್ಯ ದೇವಸಮಾನಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ |
ನೈತದೌಪಯಿಕಂ ಮನ್ಯೇ ಭುಕ್ತಭೋಗಸ್ಯ ಭೋಜನಂ || 2.104.11 ||

ಚತುರಂತಾಂ ಮಹೀಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಮಹೇಂದ್ರಸದೃಶೋ ಭುವಿ |
ಕಥಮಿಂಗುದಿಪಿಣ್ಯಾಕಂ ಸ ಭುಂಕ್ತೇ ವಸುಧಾಧಿಪಃ || 2.104.12 ||

ಅತೋ ದುಃಖತರಂ ಲೋಕೇ ನ ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ |
ಯತ್ರ ರಾಮಃ ಪಿತುರ್ದದ್ಯಾದಿಂಗುದೀಕ್ಷೋದಮೃದ್ಧಿಮಾನ್ || 2.104.13 ||

ರಾಮೇಣೇಂಗುದಿಪಿಣ್ಯಾಕಂ ಪಿತುರ್ದತ್ತಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಮೇ |
ಕಥಂ ದುಃಖೇನ ಹೃದಯಂ ನ ಸ್ಪೋಟತಿ ಸಹಸ್ರಧಾ || 2.104.14 ||

ಶ್ರುತಿಸ್ತು ಖಲ್ವಿಯಂ ಸತ್ಯಾ ಲೌಕಿಕೀ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ |
ಯದನ್ಯಃ ಪುರುಷೋ ಭವತಿ ತದನ್ನಾಸ್ತಸ್ಯ ದೇವತಾಃ || 2.104.15 ||

ಏವಮಾರ್ತಾಂ ಸಪತ್ನ್ಯಸ್ತಾ ಜಗ್ತುರಾಶ್ವಾಸ್ಯ ತಾಂ ತದಾ |
ದದೃಶುಶ್ಚಾಶ್ರಮೇ ರಾಮಂ ಸ್ವರ್ಗಚ್ಯುತಮಿವಾಮರಂ || 2.104.16 ||

ತಂ ಭೋಗೈಃ ಸಂಪರಿತ್ಯಕ್ತಂ ರಾಮಂ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಮಾತರಃ |
ಆರ್ತಾ ಮುಮುಚುರಶ್ರೂಣಿ ಸಸ್ವರಂ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಃ || 2.104.17 ||

ತಾಸಾಂ ರಾಮಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಜಗ್ರಾಹ ಚರಣಾಂಬುಜಾನ್ |
ಮಾತ್ಮಣಾಂ ಮನುಜವ್ಯಾಪ್ತಃ ಸರ್ವಾಸಾಂ ಸತ್ಯಸಂಗರಃ || 2.104.18 ||

ತಾಃ ಪಾಣಿಭಿಃ ಸುಖಸ್ಪರ್ಶೈರ್ಮೃದ್ವಂಗುಲಿತಲೈಃ ಶುಭೈಃ |
ಪ್ರಮಮಾರ್ಜೂ ರಜಃ ಪೃಷ್ಠಾದ್ ರಾಮಸ್ಯಾಯತಲೋಚನಾಃ || 2.104.19 ||

ಸೌಮಿತ್ರಿರಪಿ ತಾಃ ಸರ್ವಾ ಮಾತ್ಮಕಿ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ದುಃಖಿತಃ |
ಅಭ್ಯವಾದಯದಾಸಕ್ತಂ ಶನೈ ರಾಮಾದನಂತರಂ || 2.104.20 ||

ಯಥಾ ರಾಮೇ ತಥಾ ತಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಾ ವವೃತ್ತಿರೇ ಸ್ತ್ರಿಯಃ |
ವೃತ್ತಿಂ ದಶರಥಾಜ್ಜಾತೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇ ಶುಭಲಕ್ಷಣೇ || 2.104.21 ||

ಸೀತಾಪಿ ಚರಣಾಂಸ್ತಾಸಾಮುಪಸಂಗೃಹ್ಯ ದುಃಖಿತಾ |
ಶ್ವಶ್ರುಣಾಮಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಕ್ಷೀ ಸಂಬಭೂವಾಗ್ರತಃ ಸ್ಥಿತಾ || 2.104.22 ||

ತಾಂ ಪರಿಷ್ಟಜ್ಯ ದುಃಖಾರ್ತಾ ಮಾತಾ ದುಹಿತರಂ ಯಥಾ |
ವನವಾಸಕೃತಾಂ ದೀನಾಂ ಕೌಸಲ್ಯಾ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರತೀತ್ || 2.104.23 ||

ವೈದೇಹರಾಜನ್ಯಸುತಾ ಸ್ನುಷಾ ದಶರಥಸ್ಯ ಚ |
ರಾಮಪತ್ನೀ ಕಥಂ ದುಃಖಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾ ವಿಜನೇ ವನೇ || 2.104.24 ||

ಪದ್ಮಮಾತಪಸಂತಪ್ತಂ ಪರಿಕ್ಷಿಷ್ಟಮಿವೋತ್ಪಲಂ |
ಕಾಂಚನಂ ರಜಸಾ ಧ್ವಸ್ತಂ ಕ್ಲಿಷ್ಟಂ ಚಂದ್ರಮಿವಾಂಬುದೈಃ || 2.104.25 ||

ಮುಖಂ ತೇ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಮಾಂ ಶೋಕೋ ದಹತ್ಯಗ್ನಿರಿವಾಶ್ರಯಂ |
ಭೃಶಂ ಮನಸಿ ವೈದೇಹಿ ವ್ಯಸನಾರಣಿಸಂಭವಃ || 2.104.26 ||

ಬ್ರುವಂತ್ಯಾಮೇವಮಾರ್ತಾಯಾಂ ಜನನ್ಯಾಂ ಭರತಾಗ್ರಜಃ |
ಪಾದಾವಾಸಾದ್ಯ ಜಗ್ರಾಹ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ ಚ ರಾಘವಃ || 2.104.27 ||

ಪುರೋಹಿತಸ್ಯಾಗ್ನಿಸಮಸ್ಯ ತಸ್ಯ ವೈ
ಬೃಹಸ್ಪತೇರಿಂದ್ರ ಇವಾಮರಾಧಿಪಃ |

ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಪಾದೌ ಸುಸಮೃದ್ಧತೇಜಸಃ
ಸಹೈವ ತೇನೋಪವಿವೇಶ ರಾಘವಃ || 2.104.28 ||

ತತೋ ಜಘನ್ಯಂ ಸಹಿತ್ಯೈಃ ಸ್ವಮಂತ್ರಿಭಿಃ
ಪುರಪ್ರಧಾನೈಶ್ಚ ತಥೈವ ಸೈನಿಕೈಃ |
ಜನೇನ ಧರ್ಮಜ್ಞತಮೇನ ಧರ್ಮವಾ -
ನುಪೋಪವಿಷ್ಟೋ ಭರತಸ್ತದಾಗ್ರಜಂ || 2.104.29 ||

ಉಪೋಪವಿಷ್ಟಸ್ತು ತದಾತಿವೀರ್ಯವಾಂ -
ಸ್ತಪಸ್ವಿವೇಷೇಣ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ರಾಘವಂ |
ಶ್ರಿಯಾ ಜ್ವಲಂತಂ ಭರತಃ ಕೃತಾಂಜಲಿ -
ರ್ಯಥಾ ಮಹೇಂದ್ರಃ ಪ್ರಯತಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ || 2.104.30 ||

ಕಿಮೇಷ ವಾಕ್ಯಂ ಭರತೋಽದ್ಯ ರಾಘವಂ
ಪ್ರಣಮ್ಯ ಸತ್ಕೃತ್ಯ ಚ ಸಾಧು ವಕ್ಷ್ಯತಿ |
ಇತೀವ ತಸ್ಯಾರ್ಯಜನಸ್ಯ ತತ್ತ್ವತೋ
ಬಭೂವ ಕೌತೂಹಲಮುತ್ತಮಂ ತದಾ || 2.104.31 ||

ಸ ರಾಘವಃ ಸತ್ಯದೃತಿಶ್ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ
ಮಹಾನುಭಾವೋ ಭರತಶ್ಚ ಧಾರ್ಮಿಕಃ |
ವೃತಾಃ ಸುಹೃದ್ಭಿಶ್ಚ ವಿರೇಜಿರೇಽಧ್ವರೇ
ಯಥಾ ಸದಸ್ಯೈಃ ಸಹಿತಾಸ್ತ್ರಯೋಽಗ್ನಯಃ || 2.104.32 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ಚತುರಧಿಕಶತತಮಃ ಸರ್ಗಃ ||